

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih: 27.09.2024
Sayı: 581

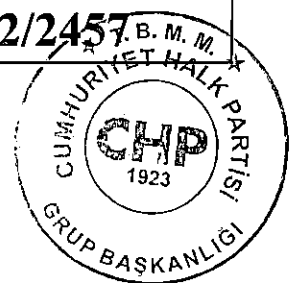
TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun İle Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun teklifim gerekçeleri ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim. 20.09.2024

Dr. Aylin YAMAN
Ankara Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe
Tarih: 1-10-2024	Esas No: 2/2457

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LTGI
30 Eylül 2024
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
30 Eylül 2024
No: 1602213

GENEL GEREKÇE

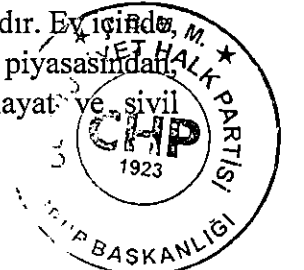
Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), “İstatistiklerle Yaşlılar, 2023” verilerine göre, yaşlı nüfus olarak kabul edilen 65 ve daha yukarı yaştaki nüfus, 2023 yılında 8 milyon 722 bin 806 kişi olarak tespit edilmiştir. Yaşlı nüfusun toplam nüfus içindeki oranı ise 2023 yılı itibarıyla %10,2’dir. Nüfus projeksiyonlarına göre yaşlı nüfus oranının 2030 yılında %12,9, 2040 yılında %16,3, 2060 yılında %22,6 ve 2080 yılında %25,6 olması beklenmektedir.

Türkiye hızla yaşlanan bir toplumdur. Yaşlı bakım sistemine bakıldığında ise kamuda Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı, ağırlıklı olarak büyükşehirlerde yerleşik 169 Huzurevinde, 18 bin yatak kapasitesi mevcuttur. Özel sektör bu alanda artan bir hızla büyümektedir. Nitekim 266 adet huzurevi ile 18 bin yatak kapasitesine sahip hale gelmiştir. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı ve Belediyelere bağlı huzurevlerinde ise, yaklaşık 3 bin yatak kapasitesi hizmet vermektedir. Toplamda ancak 40 bin yatak kapasitesine ulaşılabildiğinin altı çizilmelidir. Halbuki 65 yaş üstünde 8,7 milyon vatandaşımız olduğu göz önünde bulundurulduğunda fark kısa vadede kapanamayacak ölçüde büyüktür. Esasen bakıma ağırlıklı ihtiyaç duyan 80 yaş üstünde ve tek başına yaşayan 1,5 milyon yurttaş düşünüldüğünde, bu rakamların ve toplam kapasitenin yetersizliği daha iyi anlaşılmaktadır.

Tablo engelli bireylerin bakımı için de benzer bir nitelik göstermektedir. Türkiye genelinde engelli bireylerin istatistiki bilgileri en son “2011 yılı Nüfus ve Konut Araştırması” ile elde edilmiştir. Bu çalışmaya göre nüfusun %6,9’unun (ilgili dönem için 4.876.000 kişi) en az bir engeli bulunmaktadır. (Kadınların %7,9’u, erkeklerin ise %5,9’u engelli olarak tespit edilmiştir). Bir diğer engellilik araştırması, TÜİK’in “Türkiye Sağlık Araştırması”dır. Alanda en güncel rakamları “2014-2019 yılları arasındaki, 15 yaş üstü vatandaşların genel sağlık durumu” araştırması verileri sağlamaktadır. Saptanan verilerden %15 oranında engellilik çıkarsanabilmektedir. Bu iki veri sistemine göre, engellilerin, toplam nüfusun %7 ila %15’i arasında değişen, kabaca %11’lik bir nüfusa karşılık geldiği düşünülmektedir. Dolayısıyla yaklaşık 10 milyon yurttaşımızın engelli olduğu tahmin edilmektedir.

Engelli bakım sistemine bakıldığında ise, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı verilerine göre, engelli bireylere yatılı bakım hizmeti sunulan 106 resmi engelli bakım merkezi bulunduğu belirtilmektedir. Bu merkezlerde ise 2024 yılı Şubat ayı itibarıyla 7 bin 356 engelli bireye yatılı bakım hizmeti sunulduğu açıklanmıştır. Yaşlı bakım merkezlerinde olduğu gibi, yaklaşık 10 milyon engelli yurttaşımızın olduğunu varsaydığımızda bu sayının da yetersizliği görülmektedir. Sosyal bakım hizmetleri altyapısının bu denli zayıf olması hem siyasal bir tercih hem de ekonomik bir gerçekliktir.

Bakım ekonomisi ve ev içi emek kavramları günümüz iktisadi yapısının artan biçimde ilgi gören ve önemli kavramlarındandır. Hane içinde, çocuk, yaşlı, hasta ya da engelli bireylerin bakımını, temizliği ve genel ihtiyaçların giderilmesini kapsamaktadır. Ev içi emek tartışmalarının merkezinde kadın emeği yer almaktadır. Hayatın yeniden üretilmesi sorumluluğu ağırlıklı ve ataerkil anlayışın da bir yansıması olarak kadınların üzerine bırakılmıştır. Kişilerin doğrudan bakımı ile ilişkili bir kavram olan ‘bakım emeği’ çoğu durumda kadının “doğal” bir görevi ve ücretsiz emeğin konusu gibi algılanmaktadır. Ev içinde, ücretsiz ve kadın emeğine dayanan bu anlayış, kadınları yalnızca işgücü piyasasından, güvenceli bir çalışma modelinden uzak tutmakla kalmaz eğitim, sosyal hayat ve sivil örgütlenme gibi alanlardan da çekilmesine yol açar.

Bakım hizmetleri kamu ve özel sektörde kurumsallaşma bakımından oldukça zayıfken buna bakım emeğinin ailenin özel yaşamına dair bir konu olarak kabul edilmesi eşlik eder. DİSK-AR Mart 2024 verilerine göre ülkemizde 12 milyona yakın kadın; ailevi ve kişisel nedenler ve ev işleri dolayısıyla çalışma hayatına katılamamaktadır. Bu rakam Türkiye’de istihdamda cinsiyet açığını ve sosyal güvenceden yoksun kadınların durumunu kronik bir soruna dönüştürmektedir.

Bakım hizmetinin sadece kadınlara, kız çocuklarına ya da güvencesiz biçimde kadın ev işçilerine yüklenmediği, bu alanın temel bir hak olarak tanımlandığı yeni bir modelin gerekliliği açıktır. Bu alanın yeniden tanımlanması ve devlet eliyle bakım hizmetini sunanların güvenceli bir statüye kavuşturulması bir aciliyettir. Merkezi ve yerel yönetimlerin işbirliğiyle, toplumsal cinsiyete dayalı, eşitlikçi ve herkes için erişilebilir bir sosyal bakım hizmetinin sunulması hem kadınların sosyal refahı hem de toplumsal refah için vazgeçilmezdir. Bu kapsamda yapılması gerekenleri yeniden keşfetmeye de ihtiyaç yoktur. Kadınlara yüklenen ücretsiz bakım emeği yükü hafifletilmeli, hane içinde olabildiğince eşit bir dağılımın yapılması sağlanmalıdır. Kadınların kamusal alana etkin katılımları sağlanmalı, engeller kaldırılmalı, dezavantajlı grupların desteklenmesi gereklidir. Bu doğrultuda da, ilk aşamada güvenceli bir statüye kavuşturulmaları sağlanmalıdır. Bu teklifle hedeflenen, köklü bir reformun hayata geçirilmesi öncesinde bakım hizmeti sunan kişilerin, çoğunlukla da kadınların, sigortalı sayılmaları için ilgili yasal düzenlemelerin yapılmasıdır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Gücsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanunun ilgili maddesinde mevzuat düzenlemesi yapılması amaçlanmıştır.

MADDE 2- 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa eklenen madde ile çocuk, yaşlı, hasta ya da engelli bireylerin bakımlarını üstlenen kişilerin sigortalı olmaları amaçlanmıştır.

MADDE 3- Yürürlük maddesidir.

MADDE 4- Yürütme maddesidir.

**65 YAŞINI DOLDURMUŞ MUHTAÇ, GÜÇSÜZ VE KİMSESİZ TÜRK
VATANDAŞLARINA AYLIK BAĞLANMASI HAKKINDA KANUN İLE SOSYAL
SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK
YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- 1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanunun 2 nci maddesinin beşinci fıkrasının ikinci cümlesinde yer alan “60 ıncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi kapsamında” ibaresi “4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa aşağıdaki ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 24- 2002 sayılı Kanunun 1 inci maddesi kapsamına giren yaşlıların bakımını üstlenen yakınları ile 2 nci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca engellilerin bakımı amacıyla aylık bağlananlar ve 2828 sayılı Kanunun ek 7 nci maddesinin ikinci fıkrasının ikinci cümlesi uyarınca evde bakım hizmeti karşılığı destek alanlardan uzun vadeli sigorta kolları yönünden sigortalı olmayı gerektiren bir işte çalışmayanlar, 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (b) bendi kapsamında sigortalı sayılırlar. Bu kişilerin sigorta primleri 82 nci madde uyarınca belirlenen prime esas kazanç alt sınırı üzerinden Hazinece karşılanır. Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının görüşü alınarak Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

